

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 386/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], a obchodnej spoločnosti SILBAVIA JSB s. r. o., Kamenná 70, Nitra, IČO 51 877 431, právne zastúpených advokátskou kanceláriou AS Legal s. r. o., Hlučínska 11, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Iveta Abelovská, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 10/2019-161 z 2. júna 2020 a uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 10/2019-169 zo 16. júna 2020 a takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a obchodnej spoločnosti SILBAVIA JSB s. r. o. odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], a obchodnej spoločnosti SILBAVIA JSB s. r. o., Kamenná 70, Nitra, IČO 51 877 431 (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C 10/2019-161 z 2. júna 2020 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) a uznesením okresného súdu č. k. 25 C 10/2019-169 zo 16. júna 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia boli v procesnom postavení žalovaných v konaní vedenom okresným súdom o určenie neúčinnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy.

Sťažovatelia uviedli, že v uvedenom konaní im bol priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Pri výpočte konkrétnej sumy náhrady trov konania vyšší súdny úradník aplikoval pre určenie tarifnej hodnoty veci § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

3. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podali sťažovatelia sťažnosť, o ktorej okresný súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že ju zamietol.

Tento postup sťažovatelia považujú za nesprávny a nespravodlivý. Podľa názoru sťažovateľov mal byť v ich prípade aplikovaný § 10 ods. 2 vyhlášky, pretože hodnota predmetu sporu je hodnota nehnuteľnosti, ktorej sa právne úkony týkajú. Sťažovatelia

pri určení tarifnej hodnoty veci vychádzali zo znaleckého posudku, ktorým bola nehnuteľnosť ocenená na sumu 570 000 €.

4. Sťažovatelia porušenie svojich práv odôvodnili tým, že „... *súd prvej inštancie rozhodol bez akejkoľvek opory v platnom právnom poriadku je možné jeho procesný postup kvalifikovať ako svojvôľu.*“.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol o ich ústavnej sťažnosti nálezom: „1. Okresný súd Nitra postupom a rozhodnutím zn. 25C/10/2019-161 zo dňa 2.6.2020 a postupom a rozhodnutím zn. 25C/10/2019-169 zo dňa 16.06.2020 porušil základné práva sťažovateľov zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd SR uznesenie Okresného súdu Nitra zn. 25C/10/2019-161 zo dňa 2.6.2020 a uznesenie Okresného súdu Nitra zn. 25C/10/2019-169 zo dňa 16.06.2020 ruší a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Nitra je povinný zaplatiť náhradu trov konania...“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

11. Ťažiskom ústavnej sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľov s aplikáciou konkrétneho ustanovenia vyhlášky v prípade určenia sumy náhrady trov konania v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu.

Sťažovatelia tvrdia, že okresný súd v napadnutom uznesení ich právnu vec nesprávne právne posúdil, keď za predmet konania (výpočtový základ) v súvislosti s rozhodovaním o sume náhrady trov konania považoval len určenie neúčinnosti právneho úkonu a v súlade s týmto svojím záverom vypočítal odmenu advokáta, pričom vychádzal z toho, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky predstavuje 1/13 výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu vecí alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Podľa názoru sťažovateľov mala byť základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej pomoci vypočítaná z tarifnej hodnoty 570 000 €, čo bola hodnota nehnuteľnosti podľa znaleckého posudku.

12. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

13. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu,

ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

K namietanému porušeniu práv uznesením vyššieho súdneho úradníka

14. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka vo vzťahu k namietanému porušeniu práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

15. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovatelia podali sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca okresného súdu. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu

16. Ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie práv napadnutým uznesením je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 88/07, II. ÚS 13/2018).

17. Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné ozrejmiť, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, ocenený (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy to tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

18. Ústavný súd súčasne poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov [resp. v súčasnosti v spojení s § 137 písm. c) a d) Civilného sporového poriadku] má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „*ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch*“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (m. m. II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018).

19. Okresný súd v napadnutom uznesení odkázal na uznesenie vyššieho súdneho úradníka, s odôvodnením ktorého sa stotožnil v plnom rozsahu. V relevantnej časti odôvodnenia okresný súd v uznesení vyššieho súdneho úradníka uviedol: „... má za to, že predmetom sporu nie je hodnota v danom prípade nehnuteľnosti ako taká, ale určenie či právny úkon (kúpna zmluva) spôsobil právne účinky vo vzťahu k zmluvným stranám. Cena nehnuteľnosti je pre význam sporu irelevantná.“

20. Ústavný súd si je vedomý toho, že rozhodovanie všeobecných súdov v otázke ocenenosti predmetu konania s cieľom výpočtu trov právneho zastúpenia je pestré a všeobecné súdy podobné situácie posudzujú rozdielne, zvlášť pokiaľ ide o určovacie žaloby. Za peniazmi ocenený predmet konania sú považované konania, v ktorých ide o určenie vlastníckeho práva k veci (II. ÚS 478/2014, I. ÚS 119/2012).

Naopak, za peniazmi neocenený predmet konania sa považujú napríklad konania o určenie neplatnosti právneho úkonu (3 M Cdo 9/2009, 2 M Cdo 8/2009), konania o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok (1 Obdo V 43/2011) alebo incidenčné konania (1 M Obdo V 17/2006, 5 Obo 48/2014, porovnaj tiež III. ÚS 534/2011).

21. Je však potrebné uviesť, že ani konania o určenie neplatnosti právneho úkonu nemožno automaticky považovať za predmet neoceniteľný peniazmi; otázku oceniteľnosti predmetu v týchto konaniach je potrebné skúmať v každom jednotlivom prípade (5 M Cdo 9/2010, porovnaj tiež I. ÚS 176/2017).

V uznesení sp. zn. 3 M Cdo 9/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci uvažovania o oceniteľnosti predmetu konania uviedol, že návrhom na určenie neúčinnosti právneho úkonu *„sa má (a môže) iba odstrániť existujúca právna neistota v otázke týkajúcej sa jednej stránky právneho úkonu (v otázke jeho účinnosti alebo neúčinnosti)... návrhom... sa teda nemá (a ani nemôže) priamo priznať právo, hodnota ktorého je vyjadriteľná v peniazoch“*. Obdobne v uznesení sp. zn. 2 M Cdo 8/2009 považoval za relevantné, že pri určovacích žalobách je predmetom konania *„preskúvanie zákonnosti právneho úkonu a nie rozhodovanie o konkrétnom práve alebo povinnosti, ktoré z neho vyplývajú“*.

22. V nadväznosti na uvedené závery je potrebné pri riešení nastolenej otázky zdôrazniť skutočný obsah predmetu civilného procesu, t. j. vysporiadať sa s tým, aké účinky má pre strany sporu meritórne rozhodnutie súdu. V právnej veci sťažovateľov – žalovaných bola žaloba o určenie neplatnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy v celom rozsahu zamietnutá. Až v prípade vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu, teda úspešnej odporovacej žaloby, nastupuje následok v podobe vrátenia peňažnej sumy. Keďže vo veci sťažovateľov bola odporovacia žaloba zamietnutá, k vysloveniu neúčinnosti právneho úkonu nedošlo, a teda nemohlo dôjsť ani k zmieňovanému účinku meritórneho rozhodnutia. S ohľadom na uvedené nemožno považovať odôvodnenie aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky okresným súdom v konaní, ktorého predmetom bolo určenie neúčinnosti právneho úkonu bez dosiahnutia „hmatateľného“ účinku meritórneho rozhodnutia a v rámci ktorého sumu advokátskej odmeny určil takým spôsobom ako v prípade, keď hodnotu predmetu konania nemožno vyjadriť v peniazoch, za ústavne nekonformné (m. m. I. ÚS 111/2020, II. ÚS 206/2020).

23. Tvrdenia sťažovateľov, že pokiaľ by bolo odporovacej žalobe vyhovené, bola by vznikla eventuálna možnosť žalobcov uspokojiť svoju potenciálnu pohľadávku na nehnuteľnostiach, sú jednak hypotetické a jednak neopodstatnené.

24. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v napadnutom uznesení okresného súdu nezistil pochybenia takej ústavnoprávnej intenzity, aby mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie označených práv, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu